

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk Gebied**
Cluster Natura 2000

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6011 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum 11 juni 2021
Betreft Rapport 'Relaties tussen de hoeveelheid stikstofdepositie en de
kwaliteit van habitattypen'

Ons kenmerk
DGNVLG-NP / 21151865

Bijlage(n)
1

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik uw Kamer ter kennisname het rapport 'Relaties tussen de
hoeveelheid stikstofdepositie en de kwaliteit van habitattypen'.
Dit rapport is op verzoek van mijn ministerie opgesteld door Wageningen
Environmental Research (WUR) en Onderzoekcentrum B-Ware.
Toezending van het rapport is onder andere aangekondigd in de beantwoording
van schriftelijke vragen van het lid Vestering (PvdD) op 28 mei jl. (2021D20476).

Korte inhoud

In wetenschappelijke publicaties over de effecten van stikstof op natuur is de
aandacht tot nu toe sterk gericht geweest op het bepalen van het niveau
waarboven schadelijke effecten kunnen optreden door stikstofdepositie: de
kritische depositiewaarden (KDW'n). Er was echter geen overzicht beschikbaar
van de mate van effect in relatie tot de mate van overschrijding van die KDW'n.
Oftewel: hoe groot het schadelijke effect van stikstof is bij een beperkte en bij een
grote overschrijding van de KDW.

Op basis van een nadere kwantificering van de relatie tussen stikstofdepositie en
de kwaliteit van habitattypen kan een inschatting gemaakt worden of een
bepaalde toe- of afname in de stikstofdepositie een groot of een klein (potentieel)
effect heeft op de kwaliteit van habitattypen. Deze informatie is belangrijk voor
zowel het natuur- en stikstofbeleid als de concrete maatregelen in de
natuurgebieden.

Voor de nadere kwantificering zijn in dit onderzoek dosis-effectrelaties opgesteld.
In het rapport worden daarvoor twee manieren gepresenteerd.
In Deel A is gebruikgemaakt van *empirische gradiëntstudies*, waarin gebieden met
eenzelfde habitatype maar een verschillende stikstofdepositie direct met elkaar
worden vergeleken. Daarbij is de kwaliteit van het habitatype afgezet tegen een
gradiënt van stikstofdepositie: van bijna de natuurlijke achtergronddepositie tot
zeer hoge depositiewaarden. De gegevens zijn afkomstig uit onderzoek dat is
uitgevoerd in meerdere Europese landen. Het aantal hiervoor beschikbare studies
is echter beperkt (7 habitattypen).

In Deel B en C is verkend in hoeverre dosis-effectrelaties voor habitattypen kunnen worden bepaald op basis van *statistische relaties* tussen het voorkomen van kwalificerende soorten van habitattypen en stikstofdepositie, waarbij ook is gekeken naar de respons van verdringingssoorten (die profiteren van stikstof en daardoor bijvoorbeeld kunnen leiden tot vergrassing). Voor een groot aantal typen is het resultaat plausibel, maar bij teveel typen was dat nog niet het geval. Daardoor is nog geen sprake van een (overall) betrouwbare methode om dosis-effectrelaties mee te kunnen bepalen. Er is daarom - anders dan bij de empirische methode van Deel A - nader onderzoek nodig om die statistische methode te verbeteren.

Vervolg

Voor dit moment worden er aan het toegestuurde rapport geen beleidsconsequenties verbonden, omdat het rapport primair is gericht op het vergroten van inzicht in de relatie tussen de mate van KDW-overschrijding en de kwaliteit van habitattypen en zelf ook geen beleidsaanbevelingen bevat. Tegelijkertijd geven de resultaten wel aan dat het belang van het nemen van bron- en herstelmaatregelen groot is. Daar is het huidige beleid ook op gericht.

Voor het inhoudelijke vervolg kan het volgende worden opgemerkt. Het aantal dosis-effectrelaties dat kon worden opgesteld op basis van empirisch onderzoek is beperkt door gebrek aan beschikbare studies. Deze resultaten zijn echter inhoudelijk goed bruikbaar voor het beleid en het natuurbeheer. Verbreding naar andere habitattypen zal moeten plaatsvinden door nader onderzoek.

De door mijn ministerie ingestelde Taakgroep Ecologische Onderbouwing bezint zich momenteel op een methode om de inzichten ten aanzien van dosis-effectrelaties te verbinden met wat bekend is over de effectiviteit van herstelmaatregelen. Daarbij wordt dit rapport betrokken.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit